

STICHTING KERKCONCERTEN BOXTEL

*Orgelconcert
door*

Anton Doornhein

*zaterdag 28 augustus
aanvang 16:00 uur*

*Sint-Petrusbasiliek
Boxtel*

Programma

1. J.S. Bach (1675-1750)

Concerto in a moll BWV 593

• Allegro • Adagio • Allegro

2. J.L. Krebs (1713-1780)

Fantasia sopra "Freu dich sehr, o meine Seele"

3. J.L. Krebs

Praeludium et Fuga in C Dur

4. A.P.F. Boëly (1785-1858)

Andante con moto

Programma

5. C. Saint-Saëns (1835-1921)

Prelude et Fugue in C majeur op 109

6. J. Bonnet (1844-1944)

Intermezzo opus 5

7. J. Bonnet

Méditation opus 10

8. A. Guilmant (1837-1911)

Sonate nr. 3 in c mineur opus 56

• Preludio • Adagio molto • Fugue

1. Dit is een hogelijk gewaardeerde transcriptie van het welbekende Concert in a Moll voor twee violen en strijkers, op. 3 no. 8 van Antonio Vivaldi. Zonder twijfel is dit concert het mooiste van de vijf concerten die Bach tussen 1713 -1714 arrangeerde. Er wordt voorondersteld dat hij deze arrangementen tot stand bracht in opdracht van Prins Johann Ernst, die toen net in 1713 terugkeerde van de studiereis naar Amsterdam. Deze was zeker geïnspireerd geraakt door de concerten voor orgel solo die hij toen had gehoord in de kerken te Amsterdam en aldaar in contact was gekomen met de toen net geschreven concertante muziek, vooral van Italiaanse origine. Vergelijkbaar werk droeg hij op aan Johann Gottfried Walther, een neef van Bach, tevens goede vriend en collega in de Stadtkirche te Weimar, die ook vele transcripties op zijn naam heeft staan. In het Concerto in a Moll veranderde Bach soms de opbouw die op strijkers gebaseerd is en soms volgde hij het origineel van Vivaldi op de voet. Zo schiep hij een tot nu toe onbekende opbouw van deze soort transcripties. Van het begin tot het eind pakt het werk de luisteraar en het vertegenwoordigt een van de toppunten van de orgel-transcripties in de Barok.

2. Een Fantasia is een vrije vorm als muziekcompositie. De tekst van het 10 strofen bevattende koraal heeft een piëtistische inslag en is een troostzang bij begrafenissen. Bach heeft dit koraal gebruikt in twee van zijn werken: BWV19 - Es erhub sich ein Streit en BWV70 - Wachet! betet! betet! wachet!. Ook Max Reger heeft daar een compositie aan gewijd: op. 135a en op. 30. De compositie van Krebs is echter een vrije vorm, die heftig en fors wordt aangezet en deze robuustheid blijft tot het einde. De beschouwelijke tekst wordt in deze compositie letterlijk overstemd als teken van glorie van het hiernamaals.

3. Dit is een compositie die tot de zogenaamde "vrije werken" behoort. Het werk kent een klassieke opbouw: een uitgebreide prelude, die met een aantal toonreeksen naar boven en naar beneden begint, waar na toonwisselingen volgen. Opvallend is de doorwerking in het pedaal, die er mag zijn. Na een uitleiding op het gecombineerde pedaal volgt wederom een serie toonreeksen, met een afsluiting in het pedaal. De fuga begint met een vrolijke introductie van het thema, in een dansritme, dat in de hele fuga blijft aanhouden, met de doorwerkingen en al, onder-

steund door akkoorden. De fuga wordt afgesloten met een reprise van het thema.

4. Dit korte stuk, die ontnomen is aan: de Oeuvres complètes pour orgue, Livre Troisième (1er fascicule): Douze Pièces avec pédale obligée ou piano à clavier de pédales, op. 18. (1932 – 1840) gepubliceerd in 1856. Alleen de delen 2 en 6 zijn voor orgel geschreven. De rest waarschijnlijk voor piano met pedaal. Het Andante con moto en mi bémol majeur (1833) is het eerste stuk van deze bundel: rustig, met de gaande stem in het pedaal in een 2/4 maat.

5. Prélude et Fugue in C-Majeur, opus 109 (1898) is de derde in de reeks Preludes en fuga's en is opgedragen aan Henri Dallier, die sinds 1879 organist was van de St. Eustache en in 1905 Fauré opvolgde in de Madeleine. Fauré was er zeer mee vereerd dat zijn naam prijkte op deze bundel. Saint-Saëns stond bekend om zijn geïmproviseerde fuga's en dit werk laat dat ook duidelijk horen. Het werk begint met een frisse en fantasierijke prelude gevolgd door het gave, heldere en scherpe thema (dux) van de fuga en het verrassende, ongekunstelde contrathema van de comes, die doorlopen in inventieve episodes. Het verhaal gaat dat hij gevraagd was te spelen op een bruiloft. De bruid had geen voorkeur voor een fuga, omdat deze vorm in haar ogen te gecompliceerd is. Het huidige werk is daar een tegenbeeld van. Dit werk is ontworpen in een grootse stijl, waarin het orgel geheel tot zijn recht komt, vanwege zijn gevarieerdheid van de onderdelen. Het werk munt uit om zijn bekoring, bevalligheid en balans. Vierne prijst dit werk aan alle organisten aan om het in hun repertoire op te nemen. De angst van de bruid is dus ongegrond.

6. Dit korte werk blinkt uit door zijn frivoliteit. Het werk kent drie delen: een introductie van het openingsthema, zeer sprankelend met allerlei doorwerkingen, een rustig middendeel in andantevorm en een herneming van het openingsdeel.

7. Dit eveneens korte werk is rustig van toonzetting, subtiel, met een vredig register. Meditatie laat geen drukte toe maar reflecteert innerlijk gericht, in allerlei toonaarden op een thema, dat telkens varieert.

8. Deze sonate is opgedragen aan een vriend van Guilmant: Théodore Dubois (1837 – 1924) en bestaat uit drie delen. De sonate is volgens deskundige gelijkwaardig aan de symfonieën van Widor. De Prélude is een heftig stuk (Allegro maestoso e con fuco) en is in feite een grote klank-cascade van neergaande notenlijnen, afgewisseld door subtiële fraseringen op het tweede manuaal en omzoomd met een groot akkoord. Dit patroon herhaalt zich vele malen in modulaties en wordt even onderbroken door een bespiegelend gedeelte. De telkens in andere toonaarden herhaalde structuur geeft het werk een stuwend en dwingend karakter. In het slotdeel, de fuga, komt het thema aan het eind weer terug. Het Adagio is beschouwelijk cantabile (zangkarakter) en begint heel zacht op het 2e manuaal, maar wisselt dan naar het eerste manuaal. Het herkenbare thema dringt zich herhaaldelijk op en wordt zelfs in een reprise herhaald en afgesloten met een mineur-akkoord. De fuga (Allegro moderato) is een gecompliceerd werk, met chromatische toonlijnen (telkens een halve toon hoger) met een ingewikkeld thema. Dat thema komt, zoals bij elke fuga in diverse doorwerkingen haast onherkenbaar terug. Boven het orgelpunt in het pedaal hoort men een fijne rafeling van snelle loopjes, afgesloten met een groots en meeslepend slotakkoord. Maar voordat het zover is, komt het thema van het eerste deel even terug.

CV

Anton Doornhein werd op 27 augustus 1960 geboren te Rijnsburg. Al vroeg bleek zijn interesse voor het orgel; op negenjarige leeftijd kreeg hij zijn eerste orgellessen bij Nico de Raad te Katwijk. Na het behalen van diverse diploma's ging hij in 1978 naar het Rotterdams Conservatorium. Hier studeerde hij hoofdvak orgel bij Jet Dubbeldam. De studie sloot hij af met de diploma's Docerend Musicus en Uitvoerend Musicus. Verder behaalde hij hier ook diploma's voor pianospel.

Na zijn opleiding nam hij deel aan diverse cursussen, o.a. bij Albert de Klerk en Kamiel d'Hooghe. Verder volgde hij interpretatielessen bij Marie Louise Langlais-Jaquet aan het 'Conservatoire International de Musique' te Parijs, die bekroond werden met een unanieme toekenning van de Grand Prix.

In 1985 won hij het 'Nationaal Orgelconcours' te Leiden in de categorie romantiek en in 1988 werd hij prijswinnaar van het Internationaal Orgelconcours te Nijmegen. Bij het Internationaal Bach Concours 1995 in de Grote of Sint-Bavokerk te Haarlem was hij een van de finalisten.

Vanwege zijn verdiensten voor de Franse orgelcultuur ontving hij in 1997 de bronzen, en in 2004 de zilveren medaille 'Arts, Sciences et Lettres'.

In 2001 won hij drie prijzen bij het César Franck Orgelconcours in de Kathedrale Basiliek St. Bavo te Haarlem: de tweede prijs, de publieksprijs en de Charles Tournemireprijs.

Anton Doornhein is werkzaam als muzikaal balletbegeleider aan het Rotterdams Conservatorium (Codarts). Daarnaast is hij als organist verbonden aan de R.K. Dominicuskerk (Het Steiger) in Rotterdam en aan de begraafplaats Oud Eik en Duinen te 's-Gravenhage.

Van zijn spel verscheen een aantal cd's met daarop opnamen in de St.-Agathakerk te Lisse, de Grote kerk te Beverwijk, de Mozes en Aäronkerk te Amsterdam, Dorpskerk Ouderkerk a/d IJssel, Katarinakerk te Stockholm en de St. Trinite te Parijs. In 2007 nam hij alle orgelwerken van Joseph Jongen op, die uitgekomen zijn in 2 cd-boxen van 2 cd's. Dit oeuvre werd gespeeld in de Onze-Lieve-Vrouwe Kerk van Laken (België) en in de Marienbasilika van Kevelaer (Duitsland).

Voor meer informatie over de geschiedenis en dispositie van de diverse instrumenten:
www.stichtingkerkconcertenboxtel.nl
Bezoek ook onze Facebookpagina:
Orgels en carillon Boxtel

